

ЦЕНТР
ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНИХ
НАУКОВИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE

ЕКОНОМІКА, ФІНАНСИ, УПРАВЛІННЯ ТА
ПРАВО: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ

ECONOMICS, FINANCE, MANAGEMENT AND
LAW: THEORETICAL APPROACHES AND
PRACTICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT

Збірник тез доповідей
Book of abstracts

Частина 1
Part 1

23 липня 2018 р.
July 23, 2018

м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine

ІНСТИТУЦІЙНА СУТНІСТЬ КОРУПЦІЇ

Проблеми з якими сьогодні зіткнулася Україна не є далеко унікальними.

Ми не є першопрохідцями в питаннях викоринення корупції. Однак, масштабність вітчизняної корупції та її інституціоналізація перетворюють її на стійкий елемент функціонування економічної, соціально, політичної, правової, морально-етичної та ін. систем держави і суспільства [1, с. 59].

До країн, яким вдалося створити ефективний механізм протидії корупції, можна віднести Фінляндію, Данію, Ісландію, Швецію, Нідерланди, Люксембург, Норвегію, Швейцарію, Велику Британію, Німеччину та ін.

У сучасній економічній теорії одними з перших дослідників корупції та її впливу на соціально-економічний розвиток вважають неoinституціоналістів. Вивчаючи державний сектор економіки, вони дійшли висновку, що держслужбовці різних рангів за надані послуги отримують відповідну винагороду або «плату» [2, с. 67].

М. Вебер, функціональності та прийнятності корупції за умови, якщо вона посилюватиме позицію політичних еліт, що гарантують прискорення позитивних змін у суспільстві. Прихильники підходу Вебера (С. Хантінгтон, Я. Я. Тарковський та ін.), вважають, що, виконавши свої політичні й економічні функції, корупція зникне [2, с. 59]. Таким чином, дослідники визначають позитивні (корисні) функції корупції.

Об'єктом системної корупції є хабар який по суті є платою або подарунком, який слугує підкупом «посадової» особи (суб'єкта). За умови фіксації таких дій суб'єкт стає корупціонером (хабарником).

Згідно з даними Групи Світового банку [3] у 2013 році відсоток хабарів в Україні за загальнодоступні транзакції, за які було надано подарунок або неформальний платіж становив 44,7 %, в Білорусії даний показник становив 3,4 %, Польща – 1,8 %. На сьогоднішній день, в реальному житті нашої країни укорінилися різного роду хабарі, такі як: «побори», «подарунки», «гостинці», «могорич», «відкат». І винні в ситуації яка склалася, як той хто бере, так і той хто дає.

Корупція є справді глобальною проблемою, у своєму есе про боротьбу з корупцією в Естонії, Март Лаар каже, що корупція була настільки вкоренилася, що це стало способом життя. Він пише: «ми навіть не зрозуміли, що це не є нормальним» [4].

М. Ослон, який стверджує, що будь-яке законодавство або обмеження, створює практично у всіх учасників спонукальні мотиви до порушення закону і, найімовірніше, призведе до зростання злочинності й корупції серед урядовців. Таким чином, одна з причин, через яку більшість суспільств уражена корупцією держапарату, полягає в тому, що майже всі приватні підприємці мають спонукальні мотиви до порушення закону. Коли існує багато правил і обмежень, рано чи пізно приватний сектор робить уряд корумпованим і неефективним» [5].

В. Мандибура, наголошує на тому, що «негативні наслідки системно організованої корупції для держави і суспільства є на порядок більш суспільно небезпечними та руйнівними, аніж ті негативи, які виникають від існування безсистемно-одиночного хабарництва. Хоча саме на останньому в основному і акцентується увага громадськості та провадяться «показові» карально-правові акції» [1, с. 66].

Корупція – це наша «погана звичка», яку дуже важко позбутися. Причинами такої «звички», можна пояснити нашою ментальністю, шаленим прагненням українців до влади,

збагачення, контролю над ресурсами. Саме ці прагнення відрізняють нас від європейців: вони цього прагнуть набагато менше.

Так само немає у нашого народу довіри до державних інституцій. З одного боку, ми достатньо патерналістичні (очікуємо, що держава має вирішити наші проблеми), але коли йдеться про державу, то ми їй не довіряємо. Однак, довіра потроху вибудовується у громадянському суспільстві.

Корупція в нашій державі вже досягла свого піку, поряд зі звичайними товарами а послугами українці вже продають все, що в розумінні європейців взагалі не може продаватися. Тобто в Україні з легкістю можна купити посаду, диплом про вищу освіту, нагороду, честь, людське тіло, державну таємницю та ін. «Корупція – це складний системний інститут, що має винятково антисуспільну спрямованість» [1, с. 61]

Політекономічний аспект дослідження корупції акцентує увагу на нелегітимному привласненні й реалізації публічними посадовими особами суспільних ресурсів будь-яких форм власності в особистих, вузькогрупових або корпоративних інтересах шляхом використання владних повноважень [2, с. 5].

Наші Західні партнери щороку нагадують нашому керівництву про не контрольованість ситуації. Уряд у стислі терміни проводить ряд правових заходів, у 2015 році Президент України видає Указ «Про утворення Національного антикорупційного бюро України» [6], діє центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику – Національне агентство з питань запобігання корупції.

К. Лагард зазначає, що найважливішим інгредієнтом успішного антикорупційного підходу є розвиток міцних інституцій, орієнтованих на професійну державну службу, яка є достатньо незалежною від приватного впливу та політичного втручання [3].

На нашу думку, у вирішенні стратегічних завдань можна використовувати різні механізми. Однак, головна увага має бути прикута не до нормативно-правових та карально-силових дій, які під впливом «ідолопоклонства», «протекціонізму» та «кумівства» втрачають свій сенс. Можливо для ефективності антикорупційні заходи слід просто змінювати правила гри?

Отже, запорукою успіху у боротьбі з корупцією в Україні повинні стати фаховість, системність та послідовність дій державних органів. Такі дії будуть ефективними із справжнім політичним керівництвом. Без цього керівництва багато правил, інститутів та механізмів боротьби з корупцією будуть знехтувані. Між органами виконавчої влади має бути тісна співпраця.

Перш за все науковцям слід чітко окреслити (а уряду врахувати) національний характер своєї країни. Пропагувати культуру яка унеможливає корупцію і почати таку пропаганду з виховання майбутніх поколінь. Інвестиції в освіту піднімуть її рівень, дадуть новий клас професіоналів які підуть працювати у приватний бізнес та уряд. Достойна заробітна плата змусить замислитись перед бажанням легкої наживи.

Пам'ятайте, система почне змінюватися після економічного розвитку держави.

Список літератури

1. Мандибур В. О. Корупція: інституційна сутність та механізм подолання / В. О. Мандибур // Економічна теорія. – 2017. – № 1. – С. 59 – 76.
2. Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження [монографія] / керівник авт. кол. доц. І. О. Ревак. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 220 с.
3. The World Bank. Corruption [Електронний ресурс] / The World Bank, – Режим доступу: <https://www.enterprisesurveys.org/data/exploreTopics/Corruption>.
4. Against Corruption: a collection of essays [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.gov.uk/government/publications/against-corruption-a-collection-of-essays/against-corruption-a-collection-of-essays>.
5. Олсон М. Возвышение и упадок народов: экономический рост, стагфляция, социальный склероз / М. Олсон. – Новосибирск: ЭКОР, 1998. – С. 401.
6. Про утворення Національного антикорупційного бюро України [Електронний ресурс] // Указ Президента України. – 2015. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/217/2015>.